

Наталя ЧУХЛАНЦЕВА

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри управління фізичною культурою та спортом
Національного університету «Запорізька політехніка» (Запоріжжя)
chuhnv@zp.edu.ua

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ФАКТОР ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ: ДОСЛІДЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»

Штучний інтелект (ШІ) стає невід'ємною частиною повсякденного життя, пропонуючи зручність і нові можливості у вирішенні різноманітних завдань. Це поєднання науки й техніки дозволяє створювати інтелектуальні програми, які виконують завдання, пов'язані з міркуванням, вирішенням проблем та узагальненням, як це робить людський інтелект, а популярність ШІ зумовлена здатністю усувати бар'єри часу і простору, забезпечуючи швидкий доступ до інформації [2].

Швидкий розвиток технологій вимагає від освіти постійної модернізації, водночас впровадження штучного інтелекту та інших інноваційних рішень відкриває нові можливості для персоналізації навчання та розвитку навичок 21 століття. Університети, активно співпрацюючи з бізнесом, створюють освітні середовища, які готують студентів до життя в динамічному світі, а попит ринку праці на практичні компетенції зумовлює перехід до практико-орієнтованих моделей навчання. Особливу увагу привертає інтеграція ШІ в освіту, численні переваги використання якого всіма суб'єктами освітнього процесу сприяють сучасній модернізації освітньої системи.

Серед багатьох переваг такої інтеграції можна відзначити покращення можливостей для гуманізації навчального процесу, адаптації матеріалу до індивідуальних потреб і темпів навчання, оперативного виявлення студентів, які мають труднощі, та своєчасного надання їм необхідної підтримки, а також розширення доступу до якісної освіти для всіх, незалежно від географічного розташування. Крім того, автоматизація рутинних завдань викладачів дозволяє їм зосередитися на більш творчих аспектах навчання.

У дослідницьких роботах останніх років розглядаються питання ставлення суспільства до застосування ШІ. Наприклад, у сфері освіти досліджуються такі аспекти, як частота використання інструментів ШІ, цілей, для яких ці інструменти використовуються, а також ставлення та сприйняття студентами потенційних переваг і недоліків

III в освіті [3; 4; 5]. Існують дослідження, в яких були розроблені різні інструменти виміру для визначення ставлення до III. Однією з найбільш визнаних та цитованих шкал для вимірювання загального ставлення до III є Шкала загального ставлення до штучного інтелекту (The General Attitudes towards Artificial Intelligence Scale (GAAIS)) [6].

Враховуючи, що ефективне впровадження рішень на основі III в професійну діяльність майбутніх фахівців значною мірою залежить від їхнього позитивного ставлення до цих технологій, ми прагнули дослідити ставлення студентів спеціальності «Фізична культура і спорт» до використання III в їхній навчальній діяльності під час здобуття професійної освіти. Це питання є актуальним, але малодослідженим, особливо в контексті підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту, оскільки згідно зі Стандартом вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій є визначеною ключовою компетентністю [1].

За допомогою Google Forms було проведене онлайн-опитування 54 студентів (середній вік $20,43 \pm 3,12$ років), серед них було 72,2 % ($n=39$) юнаків і 27,8 % ($n=15$) дівчат, які навчаються на факультеті Управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка». Нами була використана Шкала загального ставлення до штучного інтелекту (The General Attitudes towards Artificial Intelligence Scale (GAAIS)), яка складається з 20 пунктів що визначають як позитивні (соціальні та особисті вигоди), так і негативні (побоювання) аспекти. Для оцінки відповідей була використана 5-бальна шкала Лайкерта з наступними варіантами: «абсолютно не згоден», «скоріше не згоден», «нейтрально», «скоріше згоден», «абсолютно згоден». Для представлення отриманих результатів ми об'єднали відповіді «скоріше» та «абсолютно» у категорії (не)згоди, зберегли нейтральну категорію та проаналізували розподіл відповідей респондентів за позитивними та негативними твердженнями.

Опитування продемонструвало широкий спектр цифрової грамотності серед респондентів: від базових навичок до значного досвіду роботи з ІКТ. Більшість опитаних (55,6 %) оцінили свої знання як середні, тоді як 14,8 % відчують потребу в додатковій підготовці, що підкреслює необхідність персоналізованого підходу до навчання з використанням сучасних технологій, який дозволить

кожному респонденту розвивати свої цифрові компетенції відповідно до індивідуальних потреб та цілей. Відзначимо досить неоднозначне ставлення студентів-бакалаврів до штучного інтелекту. З одного боку, більшість опитаних визнають його потенціал та користь: 92,6 % вважають ШІ захоплюючим, 90,7 % відзначають численні корисні можливості для його застосування, а 77,8 % висловлюють зацікавленість у використанні ШІ у своїй професійній діяльності. З іншого боку, існує значний скептицизм щодо здатності ШІ зробити людей щасливішими (68,5 %) та позитивно вплинути на добробут суспільства (53,7 %).

Незважаючи на загалом позитивне сприйняття ШІ, лише 42,6 % респондентів готові довірити йому виконання рутинних завдань, що свідчить про бажання більшості зберігати певний рівень контролю над своїми діями. Крім того, 57,4 % опитаних вірять у здатність ШІ стимулювати економічний розвиток країни, а 51,9 % вважають, що суспільство отримує користь від його розвитку. Однак, варто зазначити, що 59,3 % респондентів не виявляють зацікавленості у використанні систем ШІ у повсякденному житті. Також більшість респондентів скептично ставляться до можливості ШІ викликати позитивні емоції у людей (68,5 %) та суттєво покращити якість їхнього життя (53,7 %). Вірогідно ці результати висвітлюють існуючий баланс між оптимізмом щодо технологічного потенціалу ШІ та обережністю щодо його впливу на людське життя та суспільство.

Аналіз результатів опитування виявив значний рівень занепокоєння щодо потенційних негативних наслідків розвитку ШІ. Більшість студентів (68,5 %) вважають ШІ небезпечним і висловлюють побоювання щодо можливого зловживання його можливостями. Понад половини респондентів (51,9 %) відчувають дискомфорт і тривогу, обмірковуючи перспективи майбутнього використання ШІ та його невідомих наслідків. Стільки ж учасників опитування (51,9 %) вважають, що особисто можуть постраждати від широкого впровадження ШІ, зокрема через можливу втрату роботи, порушення приватності та інші негативні наслідки.

Також більше половини респондентів (53,7 %) вважають, що ШІ може використовуватися для шпигунства за людьми, і демонструють низький рівень довіри до компаній, які займаються розробкою технологій ШІ. Ці результати свідчать про значний рівень скептицизму та обережності серед респондентів щодо впливу ШІ на суспільство та особисте життя.

Проведене дослідження ставлення студентів до штучного інтелекту (ШІ) демонструє, що, хоча більшість опитаних розуміють

потенціал ІІІ для модернізації освіти та відкриття нових можливостей, вони водночас висловлюють занепокоєння щодо етичних аспектів та соціальних наслідків його застосування. Таким чином, успішна інтеграція ІІІ в освітній процес вимагає досягнення делікатного балансу між використанням технологічних інновацій та збереженням людського фактора в навчанні, оскільки низький рівень довіри до компаній, що розробляють ІІІ, та побоювання щодо зловживання технологією можуть стати серйозною перешкодою. Для успішної інтеграції ІІІ в освіту необхідно подолати ці бар'єри шляхом проведення просвітницьких кампаній, розробки чітких етичних норм та забезпечення прозорості у сфері розробки та використання ІІІ.

Література:

1. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка», спеціальність 017 «Фізична культура і спорт». Чинний від 2019-12-24. № 567. Вид. офіц. Київ : МОН України, 2019. 13 с.
2. Ertel W. Introduction to Artificial Intelligence. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2025. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-658-43102-0> (date of access: 28.12.2024).
3. Fošner A. University Students' Attitudes and Perceptions towards AI Tools: Implications for Sustainable Educational Practices. *Sustainability*. 2024. Vol. 16, no. 19. P. 8668. URL: <https://doi.org/10.3390/su16198668> (date of access: 28.12.2024).
4. Hopcan S., Türkmen G., Polat E. Exploring the artificial intelligence anxiety and machine learning attitudes of teacher candidates. *Education and Information Technologies*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12086-9> (date of access: 28.12.2024).
5. Ma D., Akram H., Chen H. Artificial Intelligence in Higher Education: A Cross-Cultural Examination of Students' Behavioral Intentions and Attitudes. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*. 2024. Vol. 25, no. 3. P. 134–157. URL: <https://doi.org/10.19173/irrodl.v25i3.7703> (date of access: 28.12.2024).
6. Schepman A., Rodway P. The General Attitudes towards Artificial Intelligence Scale (GA AIS): Confirmatory Validation and Associations with Personality, Corporate Distrust, and General Trust. *International Journal of Human–Computer Interaction*. 2022. P. 1–18. URL: <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2085400> (date of access: 28.12.2024).